

Memo

Aan Gemeenteraad West Betuwe
Van Maartje Reijmersdal
Datum 20 januari 2022
Onderwerp Introductie beeldvormende raad Kerkenvisie - 31 januari 2022
Djuma-kenmerk GZDGWB284826/386874

Inleiding

De gemeente West Betuwe gaat in samenwerking met kerkeigenaren en andere belanghebbenden een kerkenvisie opstellen. Een kerkenvisie is een document waarin we gezamenlijk een toekomstperspectief schetsen voor het religieus erfgoed; de kerkgebouwen. In de dialoog gaat het over de toekomst van alle kerkgebouwen in de gemeente. Monumentaal en niet-monumentaal, nieuw en oud.

Decentralisatie-uitkering voor opstellen kerkenvisie

Voormalig minister Van Engelshoven van OCW stelde vanaf 1 januari 2019 circa 3 miljoen euro per jaar beschikbaar voor het opstellen van integrale kerkenvisies. De middelen, in de vorm van een decentralisatie-uitkering, werden beschikbaar gesteld aan gemeenten die van plan zijn om een integrale kerkenvisie op te stellen. Elke Nederlandse gemeente kon eenmalig in de periode 2019-2021 een aanvraag indienen.

Gemeente West Betuwe heeft een dergelijke aanvraag op 5 januari 2021 ingediend. De aanvraag voor de decentralisatie-uitkering is goedgekeurd. Gemeente West Betuwe heeft een bedrag van € 75.000 ontvangen om een kerkenvisie op te stellen

Samen komen tot een kerkenvisie voor gemeente West Betuwe

U gaat samen met de kerkeigenaren in gesprek tijdens de beeldvormende raad op 31 januari 2022. Daarbij staan de volgende hoofdvragen centraal:

- Welke betekenis(sen) hebben kerkgebouwen voor West Betuwe?
- Welke rol heeft gemeente West Betuwe met betrekking tot behoud én invulling van kerkgebouwen?
- Welke ambities heeft gemeente West Betuwe met betrekking tot het verduurzamen van kerkgebouwen?
- Welk ander nog niet genoemd thema moet worden opgenomen in de kerkenvisie?

Dit leidt tot belangrijke input, die meegenomen wordt in het vormen van de kerkenvisie.

Proces tot op heden

- Vragenlijst uitgezet onder alle kerkeigenaren (ook particuliere kerkeigenaren)

Uitkomsten vragenlijst

Uit de vragenlijst voor kerkeigenaren zijn verschillende resultaten verkregen. De resultaten daarvan treft u in de bijlage aan.

Thema's

Aan de hand van de ingevulde vragenlijsten zijn we gekomen tot een drietal overkoepelende thema's. Naast de eerder gestelde hoofdvragen op hoofdlijnen, bieden deze drie thema's verdiepende vragen. Hieronder wordt in het kort een beeld geschetst van het thema, waarbij tevens verdiepende vragen worden gesteld welke tijdens de beeldvormende raad in discussie gebracht kunnen worden of waar u een mening over kunt geven.

1. Samenwerking tussen gemeente West Betuwe en kerkeigenaren

Inleiding

De kerkensie voor gemeente West Betuwe wordt in samenwerking met kerkeigenaren opgesteld. Dit betekent dat we gezamenlijk kijken naar het toekomstperspectief van de kerkgebouwen. Er kunnen afspraken over samenwerking en verantwoordelijkheid vastgelegd worden in kerkensie.

Specifieke vragen

1. Welke verantwoordelijkheid heeft de kerkeigenaar en welke verantwoordelijkheid heeft gemeente West Betuwe voor de toekomst van de kerkgebouwen?
2. Is het wenselijk om periodiek met elkaar (gemeente West Betuwe en kerkeigenaren) in gesprek te gaan om ontwikkelingen en/of problematiek rondom het kerkgebouw te bespreken? Met andere woorden: wat is onze houding? Proactief of reactief?

2. Betekenis en (neven)gebruik van kerkgebouwen

Inleiding

Een kerkgebouw is niet zomaar een gebouw; het gebouw vervult verschillende betekenissen. De religieuze betekenis is er daar één van. Maar ook de culturele en kunsthistorische betekenis is van belang. Net zo als de sociaal maatschappelijke betekenis van een kerkgebouw voor een dorp of stad. Kerkgebouwen zijn dragers van betekenis en zingeving op veel verschillende manieren en voor veel verschillende partijen.

Een kerkgebouw in religieuze functie kan naast een plek voor erediensten/kerkdiensten mogelijk ook invulling bieden aan culturele en/of sociale activiteiten. Dit noemen we het nevengebruik van een kerkgebouw. Een kerkgebouw kan daarnaast ook helemaal loskomen van de religieuze betekenis, wanneer een kerkgenootschap verhuist of het kerkgenootschap genoodzaakt is de kerk te onttrekken uit de eredienst/kerkdienst vanwege teruglopende leden en/of financiële problematiek. De vraag die dan kan opkomen is: wat wordt de nieuwe invulling van het kerkgebouw?

Specifieke vragen

1. Welke betekenis(sen) hebben kerkgebouwen voor u? En kan er onderscheid gemaakt worden in de betekenis en waarde van de verschillende kerkgebouwen; bijvoorbeeld monumentaal en niet-monumentaal?
2. Welke voorkeur heeft u met betrekking tot invulling van nevengebruik en/of leegkomende kerkgebouwen?
  - o Denk bijvoorbeeld aan een maatschappelijke functie (dorpshuis, bibliotheek etc.), commerciële functie (restaurant, winkel, concertzaal etc.) of private functie (woning, bedrijfspand etc.)
3. Welke rol/taak heeft de gemeente West Betuwe wanneer een kerkgebouw vrijkomt? Met andere woorden: wat is onze houding? Proactief of reactief?

3. Verduurzaming van kerkgebouwen

Inleiding

In het kader van de energietransitie en oplopende energierekeningen, is het belangrijk om na te denken over de mogelijkheden om (monumentale) kerkgebouwen te verduurzamen. Voorbeelden kunnen zijn: een nieuw verlichtingsplan (LED lampen), betere isolatie (vloeren, muren en daken) of de overstap naar een andere energiebron (zonne-energie, windenergie of warmtepomp).

Specifieke vragen

1. Welke rol/taak heeft de gemeente West Betuwe in relatie tot het verduurzamen van (monumentale) kerkgebouwen? Met andere woorden: wat is onze houding? Proactief of reactief?
2. Wilt u als gemeenteraad van West Betuwe een bijdrage vanuit de gemeente verstrekken om kerkeigenaren te ondersteunen bij het verduurzamen van (monumentale) kerkgebouwen?

Bijlage

- Rapportage uitkomsten vragenlijst kerkenvisie West Betuwe